

Судоустрій; прокуратура та адвокатура

УДК 347.962.6

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15802269>

Особливості дисциплінарної відповідальності слідчих суддів в Україні

Дуліба Євгенія Володимирівна

доктор юридичних наук, професор, професор кафедри конституційного права
і галузевих дисциплін Навчально-наукового інституту права
Національного університету водного господарства
та природокористування (м. Рівне, Україна),
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2651-4977>

Зражевський Олег Валентинович

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри інформаційного права та юридичної журналістики
Навчально-наукового інституту права Національного університету водного
господарства та природокористування (м. Рівне, Україна),
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-7049-0233>

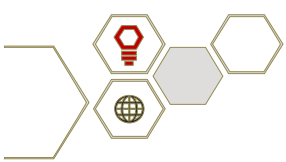
Прийнято: 19.06.2025 | Опубліковано: 29.06.2025

Анотація. *Неналежне виконання слідчим суддею своїх повноважень під час здійснення судового контролю у кримінальному провадженні становить істотну загрозу ефективній реалізації правосуддя та призводить до зниження рівня суспільної довіри до судової влади. У цьому контексті дисциплінарна відповідальність виступає ключовим механізмом забезпечення належного виконання суддею своїх обов'язків та підтримання авторитету правосуддя. Метою статті є розкрити особливості дисциплінарної відповідальності слідчих суддів в Україні на основі аналізу чинного законодавства та*

*правозастосовчої практики Вищої ради правосуддя за 2020-2025 роки. **Методи.** У дослідженні застосовано метод системного аналізу, метод класифікації, групування, статистичний метод. **Результати.** На підставі вивчення чинного законодавства, практики Вищої ради правосуддя за 2020–2025 роки, а також відповідних міжнародно-правових актів, визначено ключові підстави для притягнення до дисциплінарної відповідальності слідчих суддів та виокремлено основні проблемні аспекти правозастосування у цій сфері. **Висновки.** Дисциплінарна відповідальність слідчого судді настає за діяння, вчинені під час здійснення судового контролю у кримінальному провадженні, зокрема за порушення, пов'язані з неналежним виконанням обов'язків під час розгляду клопотань, надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та вирішення скарг на рішення, дії або бездіяльність дізнавача, слідчого чи прокурора, а також за порушення вимог професійної етики й доброчесності за наявності істотних негативних наслідків та причинно-наслідкового зв'язку між проступком і його наслідками. Подальший розвиток інституту дисциплінарної відповідальності слідчих суддів має здійснюватися на основі комплексного та системного підходу, який включає вдосконалення нормативно-правового регулювання шляхом чіткої та однозначної регламентації підстав притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності, усунення правової невизначеності шляхом систематизації відповідних формулювань, забезпечення єдності та послідовності правозастосовчої практики, а також обов'язкового врахування положень міжнародних стандартів у сфері незалежності судової влади та суддівської відповідальності.*

Ключові слова: *слідчий суддя, судовий контроль, дисциплінарна відповідальність, дисциплінарне провадження, дисциплінарна справа, суддівська етика, Вища рада правосуддя.*

Features of the Disciplinary Liability of Investigating Judges in Ukraine

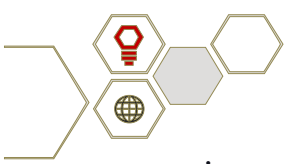
Duliba Yevheniia

D. Sc. (Law), Professor, Professor of the
Department of Constitutional Law and Field Related Disciplines,
Institute of Law,
National University of Water and Environmental Engineering,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2651-4977>

Zrazhevskyy Oleh

PhD, Associate Professor of Department of Information Law
and Legal Journalism Institute of Law,
National University of Water and Environmental Engineering,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-7049-0233>

Abstract. *Improper performance by an investigating judge in their duties while exercising judicial control in criminal proceedings poses a significant threat to the effective administration of justice and undermines public confidence in the judiciary. In this context, disciplinary liability serves as a key mechanism to ensure the proper fulfillment of judicial duties and to uphold the judiciary's authority. This article aims to reveal the specific features of disciplinary liability of investigating judges in Ukraine based on an analysis of current legislation and the law enforcement practice of the High Council of Justice from 2020–2025. Methods.* The study employs system analysis, classification and grouping methods, and statistical analysis. **Results.** *Based on the examination of applicable legislation, the disciplinary case law of the High Council of Justice (2020–2025), and relevant international legal standards, the article identifies the key grounds for holding investigating judges disciplinarily liable. It highlights the principal problems in applying disciplinary mechanisms in this domain. Conclusions.* Disciplinary liability of an investigating judge arises from acts committed while exercising judicial control in criminal proceedings, particularly for violations related

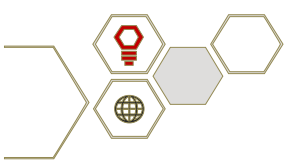

to improper performance of duties when reviewing motions, authorizing covert investigative actions, and resolving complaints against actions or inaction of inquirers, investigators, or prosecutors. Liability also applies in cases of breaches of judicial ethics and the principle of integrity, provided that significant adverse consequences have occurred and a causal link exists between the misconduct and its effects. Disciplinary liability is a crucial tool for ensuring accountability and proper conduct by investigating judges; however, its application must be grounded in a balanced approach that respects judicial independence and responsibility. The further development of this institution should be based on a comprehensive and systematic approach, including improvements to the legal framework through the unambiguous formulation of grounds for disciplinary action, elimination of legal uncertainty via systematic codification, consistency, and coherence in disciplinary practice, and adherence to international standards on judicial independence and accountability.

Keywords: *investigating judge, judicial control, disciplinary liability, disciplinary proceedings, disciplinary case, judicial ethics, High Council of Justice.*

Постановка проблеми. Здійснюючи судовий контроль у кримінальному провадженні, слідчий суддя виконує важливу роль з гарантування дотримання прав, свобод та законних інтересів осіб, що вимагає від нього безумовного дотримання професійних та етичних стандартів. Неналежне виконання слідчим суддею своїх повноважень, що призводить до вчинення дисциплінарного проступку, становить серйозну загрозу для реалізації правосуддя та суспільної довіри до нього. У таких випадках саме дисциплінарна відповідальність стає інструментом забезпечення належного виконання суддею своїх обов'язків. У цьому контексті особливої актуальності набуває розгляд особливостей дисциплінарної відповідальності слідчих суддів з огляду на їх процесуальний статус.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дисциплінарної відповідальності слідчого судді є недостатньо дослідженим у сучасній правовій науці й здебільшого розглядається лише як складова загального інституту

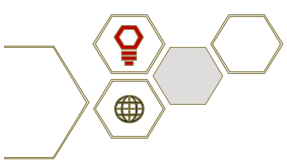
дисциплінарної відповідальності суддів. Так, зокрема, С. Лозовой у своїй науковій статті «Дисциплінарна відповідальність суддів. Теоретичний аспект» (2020) розглядав актуальні теоретичні питання спеціальної дисциплінарної відповідальності суддів [1]. Р. Бондарчуком у праці «Адміністративно-правове регулювання процедури притягнення судді до дисциплінарної відповідальності» (2021) розкрито особливості адміністративно-правового регулювання процедури притягнення судді до дисциплінарної відповідальності в Україні [2]. К. Гермак у своїй науковій розвідці «Дисциплінарна відповідальність суддів у сучасній правовій системі: процесуальні аспекти» (2024) досліджувала процесуальні аспекти притягнення судді до дисциплінарної відповідальності на основі аналізу досвіду європейських країн [3]. Поряд із цим, відсутність комплексного дослідження дисциплінарної відповідальності саме слідчих суддів зумовлює актуальність та необхідність проведення цього наукового дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Недостатня увага до дослідження дисциплінарної відповідальності слідчих суддів зумовлена тим, що в науковій літературі вони переважно розглядаються як частина загального суддівського корпусу без урахування їхньої особливої ролі у кримінальному провадженні. У результаті невирішеними залишаються такі аспекти, як підстави дисциплінарної відповідальності з урахуванням специфіки повноважень і процесуального статусу слідчого судді.

Формулювання цілей статті. *Метою* даної наукової статті є розкрити особливості дисциплінарної відповідальності слідчих суддів в Україні, а головними завданнями є проаналізувати чинне законодавство України та правозастосовчу практику Вищої ради правосуддя за 2020-2025 роки, виділити особливості дисциплінарної відповідальності та проблемні аспекти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальновідомим є факт, що дисциплінарна відповідальність має важливе значення для притягнення суддів до відповідальності перед суспільством за неправомірну поведінку на посаді і є тим засобом, за допомогою якого суспільство може гарантувати, що судова влада

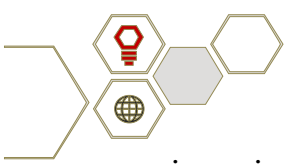
виконує свої функції належним чином, тим самим зміцнюючи довіру громадськості до правосуддя [4].

Сьогодні порядок притягнення слідчих суддів до дисциплінарної відповідальності регулюється Законами України від 02.06.2016 № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів» (розділ VI «Дисциплінарна відповідальність судді») (далі – Закон № 1402-VIII) [5] та від 21.12.2016 № 1798-VIII «Про Вищу раду правосуддя» (глава 4 розділу II «Дисциплінарне провадження щодо суддів») (далі – Закон № 1798-VIII) [6].

Проведений нами аналіз практики Вищої ради правосуддя щодо притягнення слідчих суддів до дисциплінарної відповідальності за 2020-2025 роки, надав можливість виділити особливості такої відповідальності слідчих суддів.

По-перше, слідчий суддя може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності виключно за діяння, вчинені під час здійснення судового контролю у кримінальному провадженні. Відповідно до ч. 3 статті 26 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) слідчий суддя у кримінальному провадженні вирішує лише ті питання, що винесені на його розгляд сторонами та віднесені до його повноважень КПК України [7]. Сьогодні слідчий суддя розглядає клопотання, пов'язані із заходами забезпечення кримінального провадження (судовий виклик і привід, накладення грошового стягнення, тимчасове обмеження у користуванні спеціальним правом, відсторонення від посади, тимчасовий доступ до речей і документів, тимчасове вилучення або арешт майна, затримання особи, застосування запобіжних заходів); клопотання щодо надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій; скарги на рішення, дії або бездіяльність слідчого, дізнавача чи прокурора.

По-друге, дисциплінарна відповідальність слідчого судді настає лише за наявності визначених підстав, за які його можна притягнути до такої відповідальності, а також істотних негативних наслідків та причинно-наслідкового зв'язку між порушеннями і наслідками. Очевидним є факт, що

діяльність слідчого судді пов'язана з високим ступенем суддівського розсуду, в обранні суддею одного з кількох можливих варіантів тлумачення та застосування права або варіантів щодо оцінки доказів та встановлення фактів [8, с. 3]. Так, зокрема, відповідно до статті 94 КПК України для прийняття процесуального рішення слідчий суддя, керуючись законом, здійснює оцінку кожного доказу за своїм внутрішнім переконанням, сформованого в результаті всебічного, повного та об'єктивного вивчення всіх обставин кримінального провадження [7]. При цьому кожен доказ аналізується з урахуванням належності, допустимості та достовірності, а в сукупності зібраних доказів - їх достатності та взаємозв'язку [7]. Разом з тим слід зазначити, що рішення слідчого судді, включаючи тлумачення правових норм, оцінки фактичних обставин, зважування доказів або навіть відступу від усталеної судової практики, не повинні самі по собі розглядатися як підстава для дисциплінарної відповідальності. Така відповідальність може мати місце виключно у випадках, коли встановлено наявність злого умислу, умисного невиконання службових обов'язків або вчинення серйозного проступку [4]. Цей підхід узгоджується з положеннями пункту 22 Декларації щодо принципів незалежності судової влади, прийнятої Конференцією голів верховних судів країн Центральної та Східної Європи 14 жовтня 2015 року, де зазначено, що жоден суддя не повинен притягатися до дисциплінарної відповідальності за винесені ним судові рішення, окрім як у разі грубої недбалості чи навмисного порушення закону. Скасування чи зміна рішення судді в апеляційному порядку не може розглядатися як підстава для його дисциплінарної відповідальності, оскільки дисциплінарне провадження не може бути спрямоване на оцінку судових рішень суддів, які можуть піддаватися критиці лише шляхом оскарження відповідно до закону [9].

Щодо істотних негативних наслідків діяння слідчого судді, то варто зазначити, що такі наслідки полягають не в самому по собі неправильному застосуванні слідчим суддею положень закону, якими гарантовані ті чи інші права людини, а в настанні в результаті цього конкретних фактів чи обставин, які полягають у заподіянні носію права чи іншим особам шкоди [10]. В цьому

контексті варто звернути увагу на те, що у пункті 60 Висновку № 3 (2002) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема, питання етики, несумісної поведінки та безсторонності зазначено, що «порушення має бути серйозним та кричущим, тобто основою для розслідування не може бути просте недотримання професійних стандартів, викладених у правилах поведінки» [11], а дисциплінарна справа щодо слідчого судді може бути відкрита «... тільки у випадках, коли мала місце не гідна звання судді поведінка і її наслідки є такими серйозними і жахливими, що потребують накладання дисциплінарних стягнень» [12].

У статті 106 Закону № 1402-VIII [5] міститься перелік підстав, за наявності яких суддю в Україні можна притягнути до дисциплінарної відповідальності. На нашу думку, всі ці підстави можна умовно поділити на два види: порушення, пов'язані з неналежним виконанням повноважень судді та порушення професійної етики та доброчесності. В контексті цього дослідження слідчого суддю можна притягнути до дисциплінарної відповідальності за умисні або внаслідок недбалості істотні порушення норм процесуального права під час здійснення судового контролю, що унеможлиблює реалізацію учасниками судового процесу наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків або призвело до порушення правил щодо юрисдикції або складу суду, незаконну відмову в доступі до правосуддя, порушення загальних засад здійснення судочинства та перешкоджання реалізації прав інших учасників судового процесу, а також вчинення дій чи бездіяльності, що дискредитують звання судді, підривають авторитет правосуддя, порушують норми суддівської етики, стандарти поведінки, вимоги законодавства про запобігання корупції, а також свідчать про недоброчесність, зловживання статусом судді [5]. З огляду на це, доречно звернутися до практики Вищої ради правосуддя, яка ілюструє конкретні приклади притягнення слідчих суддів до дисциплінарної відповідальності. Так, наприклад, у рішенні Першої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 15.03.2019 № 775/1дп/15-19 слідчий суддя був

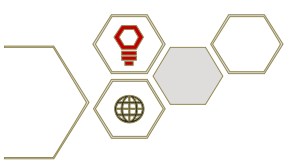
притягнений до дисциплінарної відповідальності за прояв упередженості під час розгляду справ за скаргами особи на бездіяльність слідчого та незаконну відмову в доступі до правосуддя й безпідставне затягування розгляду справи [13] у рішенні Третньої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 24.03.2021 № 683/Здп/15-21 – за невжиття заходів щодо здійснення розгляду клопотання прокурора про продовження строків тримання під вартою осіб, неприйняття рішення, що стало підставою для звільнення цих осіб з-під варти [14], у рішенні Другої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 07.08.2024 № 2403/Здп/15-24 – за неповідомлення власника майна щодо засідання з розгляду клопотання слідчого про арешт такого майна та невжиття жодних дій для такого повідомлення, що унеможливило реалізацію власником майна даних йому процесуальних прав [15], у рішенні Другої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 12.02.2025 № 229/Здп/15-25 – за підрив авторитету правосуддя та суспільної довіри до суду під час розгляду клопотання про зміну запобіжного заходу шляхом піддання сумніву судового рішення, яке набрало законної сили та здійснення роздумів про введення в оману суддів апеляційної інстанції, постановою прокурора про зміну підслідності, без дослідження будь-яких нових доказів, які спростовували б обґрунтованість підозри або вказували на зменшення ризиків [16].

Варто погодитися з думкою Ж. Сімонишиною та В. Рибалко, що чинні підстави дисциплінарної відповідальності суддів сконструйовані законодавцем з використанням оцінних понять, які можуть тлумачитися по-різному, і як наслідок, створюють правову невизначеність і призводять до формування різної дисциплінарної практики [17, с.33]. Зокрема, такі поняття як «істотне порушення норм процесуального права» та «грубе порушення закону» можуть мати схоже змістовне наповнення залежно від конкретних обставин справи та підходів, яких дотримуються члени Вищої ради правосуддя, про що і свідчить правозастосовча практика. Так, наприклад, у рішенні Другої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 19.02.2025 № 288/Здп-25 «істотне порушення норм процесуального права» було розтлумачено як не проведення перевірки слідчим

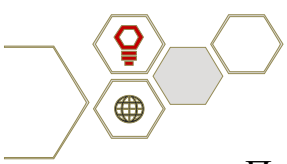
суддею та дослідження інших матеріалів кримінального провадження, зокрема, місця фактичного утримання особи, забезпечення додержання її прав як затриманого, надання медичної допомоги, наявності правових підстав для позбавлення його свободи та обставин його звільнення, як цього вимагає стаття 206 КПК України [18]. Водночас, у рішенні Третьої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 19.06.2024 № 1877/Здп/15-24 негайне звільнення підозрюваного з-під варти до закінчення строку його затримання в порядку статті 211 КПК України, здійснене слідчим суддею за відсутності будь-яких легітимних підстав, розумілося як «грубе порушення закону» [19].

До того ж окремі підстави потребують логічного узгодження між собою. Так, наприклад, такі підстави як «допущення суддею поведінки, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя, зокрема, моралі, чесності, непідкупності, відповідності способу життя судді його статусу, дотримання інших норм суддівської етики та стандартів поведінки...» (п.3 ч. 1 статті 106 Закон № 1402-VIII) та «допущення суддею недоброчесної поведінки...» (п.12 ч. 1 статті 106 Закон № 1402-VIII)[15] фактично стосуються одного й то ж кола питань. Адже будь-яка недоброческа поведінка може бути поведінкою, що порочить звання судді або підриває авторитет правосуддя. Тому, на нашу думку, сьогодні існує нагальна потреба перегляду підстав притягнення до дисциплінарної відповідальності та їх систематизації з метою усунення змістових повторів і забезпечення більшої чіткості у правозастосуванні. Ще у Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки з-поміж основних проблем, які зумовлювали необхідність подальшого удосконалення організації функціонування судової влади та здійснення правосуддя, було виділено проблему запровадження більш чіткого визначення підстав дисциплінарної відповідальності за порушення правил суддівської етики, удосконалення норм щодо дисциплінарної відповідальності за умисне або внаслідок недбалості істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, а також необхідність забезпечення сталості, єдності та послідовності дисциплінарної практики [20]. Однак лише у 2025 році

zareestrovano proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro sudoustriy i status suddiv» ta deyakih zakonodavchih aktiv Ukrainy shodo udoskonalennia disciplinarних ta inshih procedur vid 26.03.2025 № 13137, v yakomu zaproponovano udoskonalennia disciplinarних procedur stosovno suddiv [21].

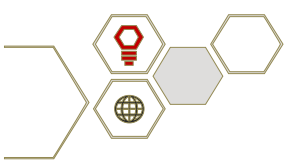
По-третє, право на звернення із дисциплінарною скаргою має будь-яка особа. Слід зазначити, що у п. 2 Резолюції Європейської асоціації судів стосовно ситуації в Україні в сфері дисциплінарної відповідальності суддів від 27 вересня 2007 року акцентовано увагу на неприпустимості притягнення судді до дисциплінарної відповідальності за поданням держави чи незадоволеної сторони, крім випадків, коли його визнано винуватим у вчиненні кримінального злочину або якщо поведінка судді суперечить встановленим професійним стандартам [12]. На жаль, на практиці часто виникають ситуації, коли дисциплінарну скаргу подає сторона, яка не згодна із ухваленим рішенням і така скарга є емоційною реакцією на законне, але несприятливе для заявника рішення. Як наслідок цього, часто такі скарги не містять відомостей про ознаки дисциплінарного проступку суддів та посилянь на фактичні дані (свідчення, докази) щодо дисциплінарного проступку суддів. Це підтверджується і статистикою розгляду дисциплінарних скарг щодо суддів в цілому, так і слідчих суддів. Так, зокрема, за даними Вищої ради правосуддя у 2024 році на розгляді перебувало 11091 дисциплінарних скарг, за результатами розгляду яких ухвалено лише 134 рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності 145 суддів. По більшості дисциплінарних скаргах прийнято рішення про залишення їх без розгляду та повернення скаргникам або ж про відмову у відкритті дисциплінарної справи чи відмову у притягненні судді до дисциплінарної відповідальності [22]. Наприклад, ухвалою Вищої ради правосуддя від 30.12.2024 № 2299/0/18-24 залишено без розгляду та повернено дисциплінарну скаргу стосовно судді, в якій містяться виражені у недопустимій формі висловлювання стосовно судді, який ухвалив рішення не на користь скаргника [23].

По-четверте, сьогодні вирішення питання щодо наявності чи відсутності в діях слідчого судді складу дисциплінарного правопорушення, його юридичної кваліфікації, обрання конкретного виду стягнення є виключними повноваженнями Вищої ради правосуддя. Так, зокрема, відповідно до ч.2 статті 26 Закону № 1798-VIII для розгляду справ щодо дисциплінарної відповідальності суддів Вища рада правосуддя утворює Дисциплінарні палати з числа членів Вищої ради правосуддя. До того ж у Вищій раді правосуддя функціонує служба дисциплінарних інспекторів, що діє для реалізації її повноважень щодо здійснення дисциплінарних проваджень стосовно суддів. Саме служба дисциплінарних інспекторів забезпечує проведення попередньої перевірки дисциплінарних скарг, забезпечення підготовки та передання дисциплінарних справ до розгляду Дисциплінарними палатами Вищої ради правосуддя, забезпечення підготовки проєктів ухвал та рішень Дисциплінарних палат Вищої ради правосуддя тощо [6].

Дисциплінарне провадження відносно слідчого судді складається з таких стадій: попередня перевірка дисциплінарної скарги, підготовка дисциплінарної справи до розгляду та її розгляд, розгляд дисциплінарної скарги на рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності або про відмову в притягненні судді до дисциплінарної відповідальності. Під час попередньої перевірки дисциплінарної скарги проводиться вивчення матеріалів для встановлення ознак вчинення суддею дисциплінарного проступку, в результаті чого ухвалюється рішення про відкриття дисциплінарної справи, відмову у відкритті або ж залишення без розгляду, повернення дисциплінарної скарги.

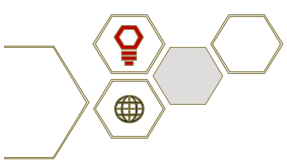
Розгляд дисциплінарної справи відбувається у відкритому засіданні Дисциплінарної палати, в якому беруть участь дисциплінарний інспектор Вищої ради правосуддя, як доповідач по справі, суддя, скажчик, їх представники. Перебіг засідання транслюється в режимі реального часу на офіційному веб-сайті Вищої ради правосуддя, крім випадків, коли за власною ініціативою Дисциплінарна палата або ж за вмотивованим клопотанням дисциплінарного інспектора Вищої ради правосуддя - доповідача, судді, скажника, їх

представників або за власною ініціативою Дисциплінарна палата ухвалено було рішення не здійснення такої трансляції.

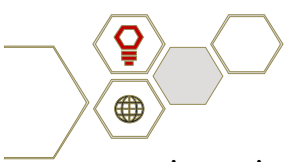
За загальним правилом Дисциплінарна палата розглядає дисциплінарну справу протягом дев'яноста днів з дня її відкриття. Поряд з цим цей строк може бути продовжений Дисциплінарною палатою не більше ніж на тридцять днів у виключних випадках, у разі потреби додаткової перевірки обставин та/або матеріалів дисциплінарної справи [6]. За результатами розгляду дисциплінарної справи Дисциплінарна палата ухвалює рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді або про відмову у притягненні до дисциплінарної відповідальності судді, при цьому рішення у дисциплінарній справі ухвалюється відкритим поіменним голосування простою більшістю голосів [6].

По-п'яте, сьогодні в Україні запроваджено деталізовану ієрархію дисциплінарних стягнень в залежності від підстав, за яких суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності. До слідчих суддів може застосовуватися попередження, догана з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом одного місяця, сувора догана з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом трьох місяців, подання про тимчасове (від одного до шести місяців) відсторонення від здійснення правосуддя з позбавленням права на отримання подання про тимчасове (від одного до шести місяців) відсторонення від здійснення правосуддя з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді та обов'язковим направленням судді до Національної школи суддів України для проходження курсу підвищення кваліфікації та подальшим кваліфікаційним оцінюванням для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді; подання про переведення судді до суду нижчого рівня; подання про звільнення судді з посади. При цьому вид дисциплінарного стягнення визначається на основі принципу пропорційності, зокрема, враховуються характер дисциплінарного проступку судді, його наслідки, дані, що характеризують особу судді, ступінь його вини, наявність

непогашених дисциплінарних стягнень, інші обставини, що впливають на можливість притягнення судді до дисциплінарної відповідальності. Варто теж зазначити, що дисциплінарне стягнення до слідчого судді застосовується не пізніше трьох років із дня вчинення проступку без урахування часу тимчасової непрацездатності або перебування судді у відпустці чи здійснення відповідного дисциплінарного провадження [5].

По-шосте, слідчий суддя має право оскаржити рішення Дисциплінарної палати у дисциплінарній справі до Вищої ради правосуддя та рішення Вищої ради правосуддя - у Верховному суді. Так, зокрема, скарга на рішення Дисциплінарної палати може бути подана виключно до Вищої ради правосуддя за наявності дозволу Дисциплінарної палати на таке оскарження не пізніше 10 днів з дня його ухвалення. При цьому Вища рада правосуддя може поновити строк для оскарження рішення Дисциплінарної палати, якщо визначає, що він був пропущений з поважних причин (ч.2 статті 51 Закону № 1798-VIII). [6]. Рішення ж Вищої ради правосуддя може бути оскаржене до Верховного суду протягом тридцяти днів з дня його ухвалення виключно з таких підстав: 1) склад Вищої ради правосуддя, який ухвалив відповідне рішення, не мав повноважень його ухвалювати; 2) рішення не підписано будь-ким із складу членів Вищої ради правосуддя, які брали участь у його ухваленні; 3) суддя не був належним чином повідомлений про засідання Вищої ради правосуддя - якщо було ухвалено одне з таких рішень, як скасування частково рішення Дисциплінарної палати про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді та ухвалити нове рішення (п.2 ч.10 статті 51 Закону № 1798-VIII), скасування повністю або частково рішення Дисциплінарної палати про відмову в притягненні до дисциплінарної відповідальності судді та ухвалити нове рішення (п.3 ч.10 статті 51 Закону № 1798-VIII), зміна рішення Дисциплінарної палати, застосувавши інший вид дисциплінарного стягнення (п.4 ч. 10 статті 51 Закону № 1798-VIII), залишення рішення Дисциплінарної палати без змін (п.5 ч.10 статті 51 Закону № 1798-VIII); 4) рішення не містить посилань на визначені законом підстави дисциплінарної

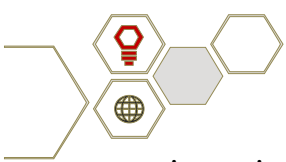
відповідальності судді та мотиви, з яких Вища рада правосуддя дійшла відповідних висновків [6].

Висновки. Отже, проведене нами дослідження надало можливість зробити висновки щодо особливостей дисциплінарної відповідальності слідчого судді в Україні.

Дисциплінарна відповідальність слідчого судді є важливим інструментом, спрямованим на забезпечення належного виконання суддею своїх обов'язків, однак її застосування повинно ґрунтуватися на реальному балансі між суддівською незалежністю та відповідальністю.

Слідчий суддя може бути притягнений до дисциплінарної відповідальності за діяння, вчинені під час здійснення судового контролю у кримінальному провадженні, зокрема за порушення, пов'язані з неналежним виконанням обов'язків під час розгляду клопотань, надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій та вирішення скарг на рішення, дії або бездіяльність дізнавача, слідчого чи прокурора, а також за порушення вимог професійної етики й доброчесності за наявності істотних негативних наслідків та причинно-наслідкового зв'язку між проступком і його наслідками.

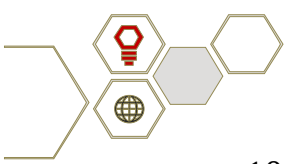
Аналіз чинного законодавства і практики Вищої ради правосуддя свідчить, що підстави притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності сформульовані із застосуванням оціночних понять, що створює ризики правової невизначеності та ускладнює однакове їх застосування. Подальший розвиток інституту дисциплінарної відповідальності суддів слід здійснювати на основі комплексного, системного підходу, який має передбачати вдосконалення нормативно-правового регулювання шляхом чіткої та однозначної регламентації підстав притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності, усунення правової невизначеності шляхом систематизації відповідних формулювань, забезпечення єдності та послідовності правозастосовчої практики, а також обов'язкового врахування положень міжнародних стандартів у сфері незалежності судової влади та суддівської відповідальності. Такий підхід дозволить гарантувати баланс між суддівською незалежністю та

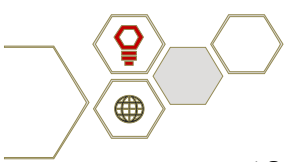
відповідальністю, а також сприятиме зміцненню довіри суспільства до правосуддя.

Список використаних джерел

1. Лозовой С.В. Дисциплінарна відповідальність суддів. Теоретичний аспект. Соціальне право. 2020. № 1. С. 57-63.
2. Бондарчук Р.А. Адміністративно-правове регулювання процедури притягнення судді до дисциплінарної відповідальності: дис. ... к.ю.н./ 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запорізький національний університет, Запоріжжя, 2021. 208с.
3. Гермак К. Дисциплінарна відповідальність суддів у сучасній правовій системі: процесуальні аспекти. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2024. № 8. С. 669-673. DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.111>
4. Висновок Консультативної ради Європейських суддів № 27 (2024) про дисциплінарну відповідальність суддів. URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/kryes_27_ukr_mova.pdf
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
6. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
7. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n5306>
8. Мірошниченко А. Суддівський розсуд, судова помилка та суддівське свавілля: погляд через призму юридичної відповідальності суддів. К.: Юрінком Інтер, 2020. 120с.
9. Декларація щодо принципів незалежності судової влади, прийнятої Конференцією голів верховних судів країн Центральної та Східної Європи від 14 жовтня 2015 року. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU15093>

10. Постанова Великої Палати Верховного суду від 08 квітня 2021 року за провадженням № 11-253сап20. URL:<https://reyestr.court.gov.ua/Review/96406950>
11. Висновок № 3 (2002) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо принципів та правил, які регулюють професійну поведінку суддів, зокрема, питання етики, несумісної поведінки та безсторонності. URL:https://court.gov.ua/userfiles/visn_3_2002.pdf
12. Резолюція Європейської асоціації суддів стосовно ситуації в Україні в сфері дисциплінарної відповідальності суддів від 27 вересня 2007 року. URL:<https://vkksu.gov.ua/page/perelik-dokumentiv-rady-yevropy-u-sferi-sudochynstva>
13. Про притягнення судді Уманського міськрайонного суду Черкаської області Ребриної К.Г. до дисциплінарної відповідальності: рішення Першої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 15.03.2019 № 775/1дп/15-19. URL:<https://hcj.gov.ua/doc/doc/15686>
14. Про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді Берегівського районного суду Закарпатської області Фейіра О.О.: рішення Третьої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 24.03.2021 № 683/3дп/15-21. URL:<https://www.hcj.gov.ua/doc/doc/1409>
15. Про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області Братків І.І.: рішення Другої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 07.08.2024 № 2403/2дп/15-24. URL:<https://hcj.gov.ua/doc/doc/46897>
16. Про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді Вищого антикорупційного суду Шкодін Я.В. : рішення Другої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 12.02.2025 № 229/2дп/15-25. URL:<https://www.hcj.gov.ua/doc/doc/50227>
17. Підстави дисциплінарної відповідальності суддів : практичний посібник для дисциплінарних інспекторів. / Ж. В. Сімонишина, В.О. Рибалко. Київ – Львів: Видавець Вікторія Кундельська, 2023. 148с.

18. Про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді Бабушкінського районного суду міста Дніпропетровська Кондрашова І.А.: рішення Другої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 19.02.2025 № 288/2дп/15-25. URL:<https://hcj.gov.ua/doc/doc/50432>

19. Про притягнення судді Іллічівського міського суду Одеської області Тюміна Ю.О. до дисциплінарної відповідальності: рішення Третьої дисциплінарної палати Вищої ради правосуддя від 19.06.2024 № 1877/3дп/15-24. URL:<https://www.hcj.gov.ua/doc/doc/46135>

20. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки: указ Президента від 11.06.2021 № 231/2021. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>

21. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких законодавчих актів України щодо удосконалення дисциплінарних та інших процедур: проєкт Закону України від 26.03.2025 № 13137. <https://itd.rada.gov.ua/BILLINFO/Bills/Card/56019>

22. 2024 – рік діяльності Вищої ради правосуддя
https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/prezentaciya_zvit_vrp_2024.pdf

23. Про залишення без розгляду та повернення дисциплінарної скарги Бирковича О.І. в інтересах Биркович М.Ю. стосовно судді Ужгородського міськрайонного суду Закарпатської області Придачука О.А.: рішення Вищої ради правосуддя від 30.12.2024 № 2299/0/18-24. URL:<https://www.hcj.gov.ua/doc/doc/49196>